

С Т А Н О В И Щ Е

от доц. д-р Петър Георгиев Бончовски,

ИДП-БАН, член на Научното жури, назначено със Заповед № РД-09-157/27.12.2019 на Директора на ИДП-БАН

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Станимир Пенчев Трифонов, задочен докторант в Института за държавата и правото – БАН в професионално направление 3.6.Право, докторска програма „Правна социология. Правна информатика”

на тема:

„ПРАВНО-СОЦИОЛОГИЧЕСКИ ПАРАМЕТРИ И ЕМПИРИЧНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪДЕБНО-ИЗПЪЛНИТЕЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО ПО ГПК“

1. По процедурата

1.1. Не се установяват нарушения на изискванията на чл. 47, ал. 1 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИДП-БАН.

1.2. Представени са следните документи:

1. Подписана от кандидата автобиография в европейски формат;
2. Нотариално заверено копие на диплома за завършено висше образование и приложението към нея;
3. Заповедите за зачисляване и отчисляване;
4. Заповед за прекъсване на срока;
5. Изпитни протоколи за успешно положени изпити по индивидуалния план;
6. Списък и копия на научните публикации;
7. Справка за приносите
8. Преценка от научния ръководител за дисертационния труд;
9. Протоколи от заседания на секцията по ППН и на НС, свързани с откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
10. Дисертационен труд на хартиен носител: „Правно-социологически параметри и емпирични характеристики на съдебно-изпълнителното производство по ГПК“, София 2019 г.;
11. Автореферат на хартиен и електронен носител;
12. Справка за събраните кредити;
13. Декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
14. Резюме на дисертацията на английски език.

1.3. Дисертантът Станимир Панчев Трифонов е завършил специалност „Право“ в БСУ през 1998 г. Работил е в Областна администрация – Ямбол. От 2004 г. е съдебен изпълнител в Районен съд – гр. Ямбол.

През периода 2012 г. – 2017 г. е докторант в задочна форма на обучение в ИДП-БАН, Секция „Публичноправни науки“.

1.4. Станимир Трифоов е участвал в множество национални и международни научни и образователни форуми.

2. Задачи на дисертацията.

2.1. Дисертантът си е поставил за задача да предостави едно критично социологическо изследване на постановките, които придават облика на съвременно принудително изпълнение на граждански в широк смисъл права в Република България.

2.2. Съвсем правилно и оправдано за изпълнението на тази цел той не се насочил и към анализ на детайлите и недомислиците в лабиринта от разпоредби, регулиращи съдебното изпълнение.

Това не би било продуктивно, доколкото, както първоначалните текстове, така и последващи изменения в тази материя са непослователни, с неиздържан юридически език, фрагментирани и с логика, която е много трудна за проследяване, освен при използването на един напълно телеологичен подход.

Затова често те са и напълно неразбираеми не само за страните в изпълнителните производства и др. странични граждани, но и за обучени юристи.

2.3. Причините за това са много, някои от които трудно биха могли да се докажат, особено в ограниченията на една докторска дисертация, за което можем да приемем, че авторът напълно си дава сметка (стр. 200 от дисертацията).

2.4. Съответно е предпочетен един по приемлив подход, който да се насочи към „пълноценна институционализация на правния механизъм“ (пак там).

3. Методи

3.1. За изпълнението на тези задачи, през призмата на похватите и методите на правната социология, напълно удачно паралелно са използвани сравнително историческия метод и сравнително правния метод, както и обща критика на законодателната политика и някои текстове.

3.2. Историческото и сравнително правно проучване са проведени и представени напълно коректно. Същото може да се каже и за оценката на законодателството.

3.3. Резултатите от социологическия метод на изследване и оценка идват да покажат враждебното отношение и неудовлетвореността у юристи и лаици към практиките по приложението на изпълнителния процес. Считаю, че това би било още по-сериозен извод, ако се изследва специфично отзвукът от дейността на частните съдебните изпълнители при вариантите на тяхна намеса с методите на процесуалната принуда в изпълнителните производства по Закона за особените залози (напр. принудително отнемане на вещи, когато длъжникът не оказва съдействие) и липсата на допустимост на съдебния контрол по тези производства (съгласно практиката на много окръжни и апелативни съдилища).

3.4. При конкретния анализ на правни ситуации като например липсата на координация с административните и др. органи можем да се доверим на опита на дисертанта като държавен съдебен изпълнител, който напълно съвпада с моя като доцент по граждански процес и действащ адвокат.

4. Резултати

4.1. Доколкото съм специалист по граждански процес, ще се огранича до анализ на приемливостта на анализа на повдигнатите проблеми на изпълнителното производство и предложението за тяхното разрешаване.

4.2. Може да се приеме за коректен изводът, че действащата система за съдебно изпълнение очевидно не винаги е в състояние да гарантира прилагането на общите принципи на съдебното изпълнение в зависимост от конкретните условия. (стр. 203). Липсва при това наличието на изграден авторитет на съдебните изпълнители, който да се разглеждат като гарант за спазването на законността и справедливо прилагане на законовите норми при липса на уредбата на конкретни хипотези, които възникват в практиката (стр. 204). Необходими са в тази връзка съответните механизми за социален контрол, които биха могли да подадат на законодателя необходимата информация за липсата на очакваните ефекти от един или друг правен принцип приложен в съответната материя (стр. 207).

4.3. Необходима е спешна законодателна намеса относно еднообразно прилагане на разпоредбите в изпълнителния процес. Само в този случай може да се очаква хармоничното участие на страните в процеса на съдебното изпълнение. А хармоничното включване (разбира се това не означава безпроблемно и задоволяващо всички участници) предполага постепенното стабилизиране на системата на съдебното изпълнение (стр. 222).

4.4. Напълно се присъединявам към извода, че в обобщение може да се каже, че един от съществените недостатъци на днес действащата система за съдебно изпълнение е това, че промените и новациите, (които безусловно бяха необходими) са приложени безсистемно (стр. 223). За да бъдат преодолен тези недостатъци следва да бъдат проведени процедури по унификацията на законодателството, което в рамките на съществуващите актове би било крайно сложна и продължителна процедура, чийто успех е достатъчно съмнителен (стр. 225). В рамките на подобен законодателен акт трябва да намерят своето място и

основните положения свързани с фалита на физическите лица като тази материя ще бъде в рамките на общото производство по съдебно изпълнение. Така ще бъде решен не само един правен проблем, но ще намери своето решение и един важен социален проблем какъвто е проблема с „вечните длъжници“ (стр. 226).

4.5. Може да се приветства идеята, че следва да се изработят ясни и точни предели на отговорност за действия или бездействия свързани с изпълнението на непосредствени служебни задължения на държавните съдебни изпълнители. Страните по съдебното изпълнение трябва да притежават правото за непосредствен иск към съдебния изпълнител при нарушаване от негова страна на изискванията на закона (стр. 230).

4.6. Новият закон следва да съдържа алгоритмите на взаимодействие между органите на изпълнение на съдебната власт и административните органи на изпълнителната власт, както и органите на местното самоуправление (стр. 230).

5. Критични бележки

Като цяло съм съгласен с общите и конкретни изводи в дисертацията. Те са напълно приемливи на този етап. В проекта за дисертация се наблюдава същевременно тенденция към напълно отхвърляне на системата на частните съдебни изпълнители. Доколко това е възможно на този етап е много въпросително. Не толкова далеч са времената, когато държавните съдебни изпълнители от една страна бяха претрупани с производства, които не можеха да обслужват, а от друга проявяваха незаинтересованост и липса на мотивация при един свит щат.

Надали нещо ще се промени в тази насока, ако се премахне частното изпълнение. За да се мотивира държавното изпълнение ще трябва да се създаде система от бонуси съгласно събираемостта (в тежест на

длъжника), да се увеличи сериозно щата, като се въведат помощници на изпълнителите и т.н, за сметка на по-високи държавни такси по изпълнението. Това обаче ще представлява в крайна сметка същата система. При подобно развитие негативните резултати от дейността на частното изпълнение, отразени в социологическото проучване, ще се принесат всъщност върху държавното.

При това не следва да се забравя, че общата нагласа в обществото не е тази да се признават собствените грешки или зла съдба и да се търпят последиците от тях, така както са уредени в закона. Оценката на действията на изпълнителите минава главно през собственото субективно чувство за правда (при горните условия), а не през трезва оценка на справедливостта в ситуацията. Много зависи от коя страна е субектът – на кредитор, която не може да събере вземането си, или на длъжник, който няма средства.

Това, което може да се посочи като недостатък на проекта за дисертация е липсата на задълбочен анализ на алтернативен механизъм за подобряване дейността на съдебните изпълнители – на ефективна оценка и мониторинг на техните нравствени и професионални качества, както при назначаването им, така и впоследствие, както и на една наистина ефективна система от санкции.

Тези бележки не влияят на достойнствата на представения труд, който е ограничен до обема и възможностите на докторска дисертация и няма за задача да предостави основите на една пълна реформа в общото правно обучение на обществото и пълно преосмисляне на държавната политика в гражданския процес.

6. Заключение

Дисертационният труд, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България свидетелства за

задълбочените теоретични знания на кандидата по съответната специалност, доказани способности за самостоятелни научни изследвания и тяхното претворяване в текст, който отговаря на всички изисквания на научен труд. Поради това проектът за дисертация притежава необходимите качества и научни достойнства на докторска дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор” .

*Направените констатации са основание **да предложи** на членовете на Научното жури **да присъдят** на Станимир Трифонов образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.б. Право (Правна социология. Правна информатика).*

.....

/доц. д-р П. Бончовски/